

LIDSKÁ PRÁVA

Deklarace práv člověka a občana

I. Lidé se rodí a zůstávají svobodnými a rovnými ve svých právech. Společenské rozdíly se mohou zakládat pouze na prospěšnosti pro celek.

IV. Svoboda spočívá v tom, že každý může činit vše, co neškodí druhému. Proto výkon přirozených práv každého člověka nemá jiných mezí než ty, které zajišťují ostatním členům společnosti užívání týchž práv. Tyto meze mohou být ustanoveny pouze zákonem.

VI. Zákon je vyjádřením všeobecné vůle. Všichni občané mají právo účastnit se osobně nebo prostřednictvím svých zástupců při jeho vytváření. Zákon má být stejný pro všechny, ať už poskytuje ochranu či trestá. Všichni občané jsou si před zákonem rovni.

X. Nikomu se nesmí dít újma pro jeho názory, i náboženské, ledaže by jejich projev rušil pořádek stanovený zákonem.

Deklarace práv člověka a občana

- ❑ přijata během Velké francouzské revoluce (**18. století**)
- ❑ stěžejní dílo pro pozdější určení základních práv člověka, která dnes již považujeme za nesporná
- ❑ tyto zásady ve své době zcela nové:
 - ✓ lidé se rodí a zůstávají svobodnými a rovnými ve svých právech
 - ✓ každé politické společenství zachovává přirozená a nezadatelná práva člověka – svoboda, vlastnictví, bezpečnost a právo na odpor proti útlaku
 - ✓ každý může činit vše, co neškodí druhému

Všeobecná deklaráce lidských práv

- ❑ lidská práva však v dalších letech často nehorázně porušována (1. a 2. světová válka!)
- ❑ Organizace spojených národů (OSN) - přijetí **VŠEOBECNÉ DEKLARACE LIDSKÝCH PRÁV (R. 1948)**:
 - Je to první mezinárodní dokument týkající se lidských práv.
 - Byla přijata 10. 12. 1948 Valným shromážděním Organizace spojených národů (OSN).
 - Vznikla v reakci na masové zločiny druhé světové války.
 - Jde o deklaráci, tj. dokument politicky závazný, bez faktické právní síly.
 - Je rozdělena do 30 článků - soupis lidských a občanských práv a svobod
 - Všichni lidé - svobodní a rovnoprávní bez ohledu na pohlaví, rasu, národnost, společenské postavení a náboženské vyznání

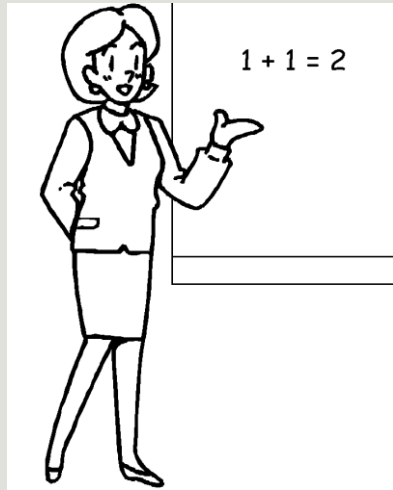
<https://talk.youradio.cz/porady/ozveny-minulosti/10-prosince-den-kdy-byla-schvalena-vseobecna-deklarace-lidskych-prav>

Základní lidská práva

LIDSKÉ PRÁVO = právo, které náleží všem bez rozdílu, nikdo nesmí být zvýhodňován nebo diskriminován.

Základní lidská práva – např.:

- právo na osobní svobodu
- právo na svobodu pohybu
- právo na svobodu pobytu
- právo na ochranu lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a jména
- právo na ochranu soukromí
- právo na svobodu názoru a další

Listina základních práv a svobod

- ❑ dokument zaručující dodržování lidských práv v České republice
- ❑ součást ústavního pořádku naší země
- ❑ nadřazena ostatním zákonům naší země
- ❑ z jejích zásad vychází Ústava ČR
- ❑ skládá se ze 6 hlav (částí), ty obsahují celkem 44 článků
- ❑ zahrnuje 4 hlavní oblasti práv a svobod:
 - Lidská práva a základní svobody
 - Práva národnostních a etnických menšin
 - Hospodářská, sociální a kulturní práva
 - Právo na soudní a jinou právní ochranu

Úkol 1

Článek 1 Listiny říká, že „ Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcizitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné. Co znamenají podtržená slova?

nezadatelná základní práva	a) nemohou být jednotlivci žádným způsobem odňata; jakákoliv smlouva, která by tomu odporovala, by byla neplatná
nezcizitelná základní práva	b) žádný státní orgán je nemůže legitimně odebrat, nemohou být zrušeny žádným právním předpisem, ani žádným aktem mezinárodního práva
nepromlčitelná základní práva	c) člověk se svých práv a svobod člověk nemůže vzdát ve prospěch někoho jiného, nemůže je nikomu postoupit a nemohou být pomínuty
nezrušitelná základní práva	d) člověk se jich může dovolat vždy – a to i v případě, že je dlouho nevyužíval ani neuplatňoval

Úkol 2

S pomocí Listiny základních práv a svobod přiřaď jednotlivá práva z nabídky k uvedeným okruhům:

právo na život – právo na rozvoj vlastní kultury – svoboda projevu – právo podnikat – volební právo – právo na vzdělání v jazyce menšin – rovnost účastníků soudního řízení – právo na spravedlivou odměnu – právo svobodně si zvolit povolání – právo na zachování lidské důstojnosti – právo na ochranu zdraví při práci – ochrana vlastnických práv – zásada presumpce (předpokladu) neviny

A. Lidská práva a základní svobody	
A. Práva národnostních a etnických menšin	
A. Hospodářská, sociální a kulturní práva	
A. Právo na soudní a jinou právní ochranu	

Specifická lidská práva

- ☐ týkají se jednotlivců nebo komunit
- ☐ osoby nebo skupiny osob, které jsou ohroženy v dodržování všeobecných práv, často diskriminováni – např. děti, zdravotně postižení, nemocní, uprchlíci, ženy, staří lidé, národnostní menšiny
- ☐ dohodnuta a sepsána **specifická (zvláštní) lidská práva** zaměřená na tyto skupiny lidí

Úmluva o právech dítěte

- dokument obsahující zvláštní práva dětí
- úmluva - jiné slovo pro slovo „dohoda“ (→ státy se dohodly, že podepíší Úmluvu o právech dítěte)
- nejuznávanější dokument na ochranu dětských práv
- vznik v roce 1989, v platnosti od roku 1990 (v ČR od 1991)
- na dodržování těchto práv dohlíží stát
- obsahuje 42 článků
(Každý článek vysvětluje Tvé právo, které by ti mělo být zaručeno. Jinými slovy, v člancích je napsáno, co „všechno“ děti smí a co lidi zodpovědní za děti mají udělat, aby Tvá práva nebyla porušována.)
- všechna práva uvedená v úmluvě stejně důležitá

<http://www.pravonadetstvi.cz/tvoje-prava/umluva-o-pravech-ditete-1/prava-deti/ilustrovana-umluva-o-pravech-ditete/>